

Gör dom aldrig något i politiken? - krönika för Östgöta-Correspondenten, 8 oktober 2005

Nej, statsministern lade inte ned Kommissionen i SVT i tisdags kväll. Inför ett nytt terrorhot fick Kommissionen fortsatt förtroende.

Kanske blir Kommissionen efter detta mer en traditionell thrillerserie. Hittills har det varit en svensk "Vita Huset" om krishantering och politiskt beslutsfattande, där publiken fått sina fördomar om politik och politiker bekräftade:

Ingenting blir gjort. Det är oklart vad Kommissionen har för mandat och uppdrag och vad den egentligen ska göra. När den dras in i själva brottsutredningen, har den uppenbarligen trampat över sina befogenhetsgränser. I övrigt springs det i korridorer, dricks kaffe, talas i telefon och kopieras i ett ständigt pågående politiskt spel utan manus och mål. Också medarbetarna tvivlar på sitt uppdrag. Men när det börjar ryktas om att kommissionen ska läggas ned samlas ledamöterna åtminstone i kamp för sin egen överlevnad.

Vår minnesbild av en handlingsoförmögen regering efter tusnamikatastrofen framstår nästan övertydligt som förlaga, trots att manus rimligtvis måste ha skrivits tidigare.

En gammal gnällig statsvetare kan ha sina formella invändningar mot verklighetsbilden.

Skillnaderna mellan rikets politiska styrorgan är oklar. En folkpartist är aldrig ensam parlamentariker i en svensk offentlig kommitté. Och trots Westerbergeffekt på 1980-talet och Lejonkungsframgång 2002 har folkpartister aldrig varit så bra på strategi och intriger i svensk politik som Grete är i Kommissionen. Inte heller klär landets politiska elit upp sig i frack för att fira att grundstenen läggs för ett nytt riksdagshus eller regeringskansli, allra minst månaden efter ett terrorattentat. Kommissioner är inte heller förvaltningsorgan som deltar i löpande offentligt beslutsfattande. De finns till som utredningsorgan före stora politiska reformer eller efter stora händelser för att klarlägga vad som gått fel.

Och därvidlag finns det en hel del att säga om kommissioner där TV-serien hittar rätt. Det har blivit ett problem i dagens svenska politik att ropa på en kommission som modelösning på de flesta problem. Bättre vore att låta forskare eller riksdagsutskott granska handläggning och beslutsfattande i svåra och viktiga frågor. Sällan blir kommissioner framgångsrika. Ofta blir de ett sätt att få bort ett problem från den offentliga hetluften under en period. De används också ofta som ett sätt att suga in det etablerade samhällets kritiker i systemet. Anti-globalisten Uni som blir expert i Kommissionen byter kanske sida litet väl snabbt för att vara trovärdig men har sina förebilder i verkligheten.

Mest bekymmersamt är Kommissionens budskap för oss som fortfarande vill tro på politik och demokratiska processer. Allt blir här frågor om spel, maktkamper och positionerande. Sådan är ju också bilden av politiken i massmedierna. Filmmakarna följer troget ett spår från den verkliga dagliga politiska journalistiken. Är detta verkligen självklart?

På en punkt måste jag annars tacka Kommissionen för att ingenting händer. Tvärtemot annan underhållnings sedvanliga dramaturgi leder i Kommissionen inte attraktion automatiskt till sex vid första ögonkastet. Det är faktiskt mer spännande så.

ANDERS MELLBOURN